ASPI | Afarand Scholarly Publishing Institute; Turkey
ISSN: 2538-4384; Geographical Researches. 2023;38(2):233-243 10.58209/geores.38.2.233

Indicators of the Quality of Urban Life in Five Regions of Ardabil City

ARTICLE INFO

Article Type
Original Research

Authors
Lotfollahian H.[1] *MA*
Ghafari Gilandeh A.[1]* *PhD*
Yazdani M.H.[1] *PhD*

How to cite this article
Lotfollahian H, Ghafari Gilandeh A, Yazdani M H. Indicators of the Quality of Urban Life in Five Regions of Ardabil City. Geographical Researches. 2023;38(2):233-243.

[1]Department of Geography and Urban Planning, Faculty of Social Sciences, Mohaghegh Ardabili University, Ardabil, Iran

***Correspondence**
Address: Department of Geography and Urban Planning, Faculty of Social Sciences, Mohaghegh Ardabili University, Daneshgah Street, Ardabil, Iran. Postal Code: 56199-13131
Phone: -
Fax: -
a_ghafarigilandeh@uma.ac.ir

Article History
Received: December 23, 2022
Accepted: March 12, 2023
ePublished: April 30, 2023

ABSTRACT

Aims The rapid growth of urbanization in recent decades has led to the formation of an unfavorable cycle of socio-economic and environmental imbalances and ultimately the decline of the quality of urban life. One of the new approaches is the concept of quality of life and qualitative social indicators for urban development. The aim of this study was to investigate and evaluate the quality of urban life in Ardabil City.

Methodology This is a descriptive-analytical study conducted in 2022 in Ardabil City. Data was collected using a questionnaire distributed among 384 people from five regions with a confidence level of 93%. Kruskal-Wallis test, T-test and exploratory factor analysis were also used to analyze the data.

Findings According to the results of the Kruskal-Wallis test, five regions of Ardabil city had no significant differences in the physical index. The results of the T-test in Ardabil city showed that 4 indicators of security and safety, economic, environmental quality and health and hygiene out of 9 indicators were in a favorable condition and 5 social, educational, physical, transportation and cultural indicators were assessed as undesirable and the respondents were not satisfied with their current situation. In addition, the results of satisfaction evaluation regarding the quality of life in five regions showed that the citizens of Region 5 were most satisfied with security and safety, economic, social, health and hygiene, physical and environmental quality indicators and the citizens of the Region 1 were most satisfied by cultural, transportation and education indicators.

Conclusion Life quality indicators in 5 regions of Ardabil are not in favourable conditions which led to the reduction of life quality and made people dissatisfied.

Keywords Quality of Urban Life; Ardabil

CITATION LINKS

[Badri SA, Gharanjik M; 2014] The relation between ethnic-cultural characteristics ...; [Bandarabad A, Ahmadinezhad F; 2014] Assessment of quality of life with emphasis on the principles of habitable ...; [Bastanian Shahgoli M, et al; 2018] Evaluating the indicators of urban life quality ...; [Beriaji F, et al; 2018] Spatial inequalities and its effect on the quality of ...; [Biagi B, et al; 2018] Urban quality of life and capabilities: An experimental ...; [Fanni Z, et al; 2015] The evaluation of urban life quality, with emphasis ...; [Faraji A, Azimi A; 2017] Satisfaction measurement of quality of life ...; [Faria PA, et al; 2018] Combining cognitive mapping and MCDA ...; [Ghadiri M, et al; 2021] Analyzing the quality of life indicators in urban ...; [Ghalibaf MB, et al; 2011] Assessment urban quality of life (case study ...; [Ghorbani Z, et al; 2013] Analysis of the spatial distribution of the quality ...; [Hosseini SH, Bagherian K; 2015] An analysis on constituent component ...; [Hasani Nejad A, et al; 2016] Assessing the quality of life indicators in urban neighborhoods ...; [Karkehabadi Z; 2017] Comparative comparison of urbanism quality ...; [Ghaderi P, et al; 2021] Spatial distribution analysis of the combined indicators ...; [Marans RW; 2015] Quality of urban life & environmental sustainability ...; [Marsousi N, et al; 2016] The cultural and social quality of life in ...; [Mojtaba Zadeh Khanghahi H, Azadi Z; 2015] Urban management in improve the quality ...; [Mohamadi P; 2021] The study of physical, social and economic index ...; [Moazen A, Alizadeh Aghdam MB; 2012] Urban quality of life, a model for assessing ...; [Mutisya E, Yarime M; 2014] Moving towards urban sustainability in Kenya ...; [Musa HD, et al; 2015] Delphi method of developing environmental ...; [Nazmfar H, Mohammadi C; 2017] Evaluate the quality of urban life in eleven localities ...; [Pacione M; 2003] Urban environmental quality and human ...; [Marsousi N, et al; 2016] The cultural and social quality of life in ...; [Rajabi Amirabad R, et al; 2018] A comparative study of the quality of life in the objective dimension ...; [Rezaeenoor J, et al; 2018] Evaluating life quality in urban areas ...; [Salari Sardari F, et al; 2013] Investigating the components of life quality in urban spaces ...; [Saremi M, et al; 2022] Promotion strategy of the quality of life in city development ...; [Serag El Din H, et al; 2013] Principles of urban quality of life ...; [Salimirad S, et al; 2012] Evaluation and analysis of quality of life components ...; [Shahin S; 2022] Assessing the urban quality of life (case ...; [Shamaei A, Shahsavar A; 2017] Assessment the quality of life in new towns ...; [Shaterian M, et al; 2020] Evaluation of quality of life indexes with approach healthy city ...; [Soleymani M, et al; 2012] The evaluation of quality of life in transitional ...; [Velibeyoglu H; 2014] Assessing subjective quality of urban ...; [Veysi Nab B, Babaei F; 2018] Determining satisfaction with the quality ...; [Wann-Ming W; 2019] Constructing urban dynamic transportation ...; [Zarabi A, et al; 2017] Spatial analysis of the indices of life ..; [Zarrabi A, et al; 2014] Measuring and evaluating the quality ...;

Copyright© 2023, the Authors | Publishing Rights, ASPI. This open-access article is published under the terms of the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License which permits Share (copy and redistribute the material in any medium or format) and Adapt (remix, transform, and build upon the material) under the Attribution-NonCommercial terms.

شاخص‌های کیفیت زندگی شهری در مناطق پنج‌گانه شهر اردبیل

حمید لطف‌اللهیان MA
گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران
عطا غفاری گیلانده* PhD
گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران
محمدحسن یزدانی PhD
گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران

چکیده

اهداف: رشد سریع شهرنشینی در دهه‌های اخیر منجر به شکل‌گیری چرخه نامطلوبی از عدم تعادل‌های اجتماعی-اقتصادی و زیست‌محیطی شده و در نهایت کیفیت زندگی شهری را تنزل داده است. یکی از رویکردهای نوین، مطرح‌شدن مفهوم کیفیت زندگی و دخالت‌دادن شاخص‌های اجتماعی و کیفی در اهداف توسعه و عمران شهری است. هدف این پژوهش بررسی و ارزیابی کیفیت زندگی شهری در شهر اردبیل بود.

روش شناسی: این تحقیق از نوع توصیفی-تحلیلی بوده و در سال ۱٤۰۱ در شهر اردبیل انجام شد. داده‌ها و اطلاعات به صورت پیمایشی از طریق پرسش‌نامه با ۳۸٤ نفر نمونه از مناطق پنج‌گانه با سطح اطمینان ۹۳% جمع‌آوری شدند. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها و اطلاعات از آزمون کروسکال-والیس، آزمون **T** و تحلیل عاملی اکتشافی استفاده شد.

یافته‌ها : بر اساس یافته‌های حاصل از آزمون کروسکال-والیس، تفاوت میان مناطق پنج‌گانه شهر اردبیل تنها از نظر شاخص کالبدی معنی‌دار نبود. نتایج حاصل از آزمون **T** در شهر اردبیل نشان داد که از میان شاخص‌های نه‌گانه، ٤ شاخص امنیت و ایمنی، اقتصاد، کیفیت محیط‌زیست و سلامت و بهداشت با میانگین بالای ۱۰ از نظر شهروندان در وضعیت مطلوب و ۵ شاخص اجتماعی، آموزشی، کالبدی، حمل‌و نقل و فرهنگی با میانگین پایین‌تر از ۱۰ غیرمطلوب ارزیابی شدند یعنی پاسخ‌دهندگان از وضع موجود ناراضی بودند. همچنین نتایج ارزیابی رضایت از شاخص‌های کیفیت زندگی در مناطق پنج‌گانه نشان داد که که شهروندان منطقه ۵ بیشترین رضایت را از شاخص‌های امنیت و ایمنی، اقتصاد، اجتماعی، سلامت و بهداشت، کالبدی و شاخص کیفیت محیط زیست داشتند درحالی که شهروندان منطقه یک از شاخص‌های فرهنگی، حمل‌ونقل و آموزش بیشترین رضایت را داشتند.

نتیجه‌گیری: شاخص‌های کیفیت زندگی در مناطق پنج‌گانه شهر اردبیل در وضعیت مطلوبی قرار ندارند و این امر سبب کاهش کیفیت زندگی شده و مقدمات نارضایتی شهروندان را فراهم کرده است.

کلیدواژگان: کیفیت زندگی شهری، اردبیل

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۰۹/۰۲
تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۱۲/۲۱
*نویسنده مسئول: aziz1arfai@gmail.com

مقدمه

هزاره سوم میلادی هزاره شهرنشینی است. شهر از یک طرف به عنوان بستر تمدن‌ساز بشر، نقش اساسی در ایجاد احساس رضایت‌مندی شهروندان داشته و شکل‌دهنده سبک زندگی و تعیین‌کننده کیفیت زندگی آنها است. از طرف دیگر، این پدیده با وجود دستاوردهای بزرگ برای بشر، مسایل و مشکلاتی از قبیل تراکم جمعیت، آلودگی جدی هوا، پراکندگی مستمر و توسعه شهری نامتناسب با جمعیت که غالباً بیماری شهری نامیده می‌شود و اثرهای منفی بر زندگی شهروندان دارد به‌وجود آورده است. در مواجهه با این اثرهای منفی، مفاهیم مدیریتی برای اطمینان از ارتقای سطح کیفیت زندگی افزایش یافته است [Musa *et al.*, 2015; Shamaei & Shahsavar, 2017; Wann-Ming, 2019]. در این میان، توسعه روزافزون جمعیت شهری و جایگزینی رویکردهای کیفی به جای توجه به استانداردهای کمّی باعث طرح موضوعاتی نظیر کیفیت زندگی شهری شده است که در مقیاس‌ها، قلمروها و ابعاد مختلف قابل بررسی است [Serag El Din *et al.*, 2013; Marsousi *et al.*, 2016; Bandarabad & Ahmadinezhad, 2014]. مفهوم کیفیت زندگی یکی از رویکردهای نوین در زمینه اصلاح و تکامل توسعه است که در پرتو نفوذ این مفهوم رویکردی جدید در عرصه برنامه‌ریزی شهری شکل گرفته است که معتقد است برنامه‌ریزی شهری علاوه بر توجه به اهداف کالبدی باید به نیازهای کیفی مردم شهر پاسخ گوید. این مفهوم ابتدا به حوزه‌های بهداشتی، زیست‌محیطی و بیماری‌های روانی محدود می‌شد اما طی دو دهه گذشته به مفهومی چندبُعدی بسط یافته است و مباحث مربوط به کیفیت زندگی از دهه ۱۹٤۰ میلادی وارد مطالعات رشته‌های مختلف از جمله جغرافیا گردید [Velibeyoglu, 2014; Hosseini & Bagherian, 2015; Rajabi Amirabad *et al.*, 2018; Beriaji *et al.*, 2018; Pacione, 2003]. کیفیت زندگی مقوله‌ای میان رشته‌ای و مفهومی چندبُعدی و پویا است که متشکل از ابعاد عینی و ذهنی است که از زمان و مکان جغرافیایی و نظام ارزشی جامعه تاثیر می‌پذیرد و به احساس رضایت فرد از شرایط زندگی اطلاق می‌شود. برنامه‌ریزی برای ارتقاء کیفیت زندگی با آمار و ارقام عینی و واقعی از زندگی شهروندان و با درک روانی و ذهنی افراد از موقعیت زندگی آنها در ارتباط است [Ghalibaf *et al.*, 2011; Fanni *et al.*, 2015]. شاخص‌های عینی به جنبه‌های عینی و قابل لمس زندگی شهری مربوط می‌شوند و در ابعاد مختلف قابل تعریف هستند [Mojtaba Zadeh Khanghahi & Azadi, 2015] و رویکردهای ذهنی با طرز تلقّی و ذهنیت مردم از زندگیشان سروکار دارند [Badri & Gharanjik, 2014]. همچنین کیفیت زندگی مردم و مکان‌ها به عوامل مختلفی وابسته است که باید شناسایی شوند، چرا که عدم شناسایی عوامل مؤثر بر کیفیت زندگی مردم در قلمروهای گوناگون موجب کاهش رضایت‌مندی از زندگی فردی شده و جامعه نیروی انسانی مولد و توان‌مند خود را در طول زمان از دست می‌دهد [Veysi Nab & Babaei, 2018]. مناسب‌ترین راه برای سنجش کیفیت زندگی شهری، استفاده همزمان از شاخص‌های عینی و ذهنی است و نادیده‌گرفتن هر یک از این شاخص‌ها مشکلاتی را در برنامه‌ریزی به وجود می‌آورد [Salari Sardari *et al.*, 2013; Soleymani *et al.*, 2012]. در همین راستا، سنجش کیفیت زندگی می‌تواند به ارزیابی سیاست‌ها، رتبه‌بندی مکان‌ها، تدوین استراتژی‌های مدیریت و برنامه‌ریزی شهری کمک کرده و درک و اولویت‌بندی مسایل اجتماع برای برنامه‌ریزان و مدیران شهری به‌منظور ارتقای

کیفیت زندگی شهروندان را تسهیل سازد. همچنین یافته‌های کیفیت زندگی می‌تواند برای بازشناسی استراتژی‌های سیاسی قبلی و طراحی سیاست‌های برنامه‌ریزی آینده استفاده شوند. با توجه به این امر، سنجش کیفیت زندگی شهر برای هدایت، کنترل و توسعه پایدار و تأمین نیازهای اساسی شهر از ضرورت و اهمیت خاصی برخوردار است [Karkehabadi, 2017] و آگاهی و شناخت شاخص‌های کیفیت زندگی و مطالعه و مقایسه آنها در طول زمان بیانگر بهبود و یا رکود وضعیت زندگی مردم طی زمان است [Rezaeenoor *et al.*, 2018]. مطالعه کیفیت زندگی ارتباط میان مسئولان محلی و شهروندان را برای ایجاد تعامل سازنده که منجر به تفسیر و بحث در مورد موضوعات کلیدی می‌شود را هموار می‌کند. در واقع یکی از مهم‌ترین اهداف مطالعه کیفیت زندگی در نواحی شهری، شناخت نیازمندی‌ها و دسترسی عادلانه همه گروه‌ها و محلات به امکانات و مزایای شهری است [Bastanian Shahgoli *et al.*, 2018] و عدم توجه به کیفیت زندگی می‌تواند اثرات زیان‌باری برای نواحی شهری داشته باشد [Zarrabi *et al.*, 2014]. به همین دلیل، شناخت سطح کیفیت زندگی در مقیاس محله‌های شهری و میزان نابرابری بین آنها یکی از موضوعات مهم برای برنامه‌ریزان شهری است. امروزه توزیع عادلانه شاخص‌های کیفیت زندگی شامل کیفیت مسکن، حمل‌ونقل و ارتباطات، دسترسی به نیازهای روزمره، تسهیلات شهری، ایمنی و امنیت در سطح محله‌های شهری مستلزم توجه مدیران و برنامه‌ریزان شهری است [Zarabi *et al.*, 2017]. چرا که نواحی شهری مراکز اصلی رشد اقتصادی، اجتماعی و سیاسی در هر کشوری هستند که خود را به عنوان جذاب‌ترین نقاط برای ایجاد ثروت، کار، خلاقیت و نوآوری اثبات کرده‌اند. اما نواحی شهری با چالش‌های مهمی در زمینه‌های تخریب فیزیکی و محیطی، محرومیت اجتماعی، ناامنی، بیکاری، کمبود مسکن و ترافیک روبه‌رو هستند و این مشکلات کیفیت زندگی شهری را به‌شدت کاهش می‌دهند [Ghorbani *et al.*, 2013]. در واقع تحقیقات مربوط به کیفیت زندگی ساکنین شهری می‌تواند پاسخگوی چالش‌های بزرگ سیاستگذاران و برنامه‌ریزان شهری در خصوص رشد جمعیت شهرها، تدارک زیرساخت‌های لازم شهری و تأمین نیازهای در حال تغییر شهروندان باشد و فرهنگ پایداری را بین ساکنان شهر ارزیابی کند [Marans, 2015].

مفهوم کیفیت زندگی از سال‌های دهه ۱۹۷۰ با رویکرد فضایی و ناحیه‌ای وارد ادبیات جغرافیایی شد [Pacione, 2003]. در ایران نیز آغاز این بررسی‌ها را می‌توان از دهه‌های ٤٠ و ٥٠ شمسی دانست، زیرا در همین زمان است که رشد شتابان شهری در ایران آغاز گردید و به موازات آن مشکلات شهری نمایان شد [Faraji & Azimi, 2017]. *شاطریان* و همکاران به این نتیجه رسیده‌اند که از بین شاخص‌های موردسنجش، شاخص زیست‌محیطی بیشترین بار عاملی و شاخص تفریح و اوقات فراغت کمترین وزن بار عاملی را به خود اختصاص داده‌اند [Shaterian *et al.*, 2020]. نتایج پژوهش *قدیری* و همکاران بیانگر وجود تفاوت در کیفیت زندگی محلات شهر کوهبنان و محرومیت محله دهمیر بوده و این محله باید در اولویت رسیدگی و برنامه‌ریزی قرار گیرد [Ghadiri *et al.*, 2021]. نتایج پژوهش *صارمی* و همکاران نشان داده است که شاخص‌های توسعه شهری در شهر بروجرد در وضعیت مطلوبی قرار نداشتند و تنها شاخص قابلیت زندگی نسبت به سایر شاخص‌ها در وضعیت بهتری بوده است. میانگین نسبی و مطلق نقاط ضعف عوامل استراتژیک داخلی نسبت به نقاط قوت، و فرصت‌های عوامل استراتژیک داخلی نسبت به تهدیدها بیشتر بوده است. درنتیجه مدیران شهری باید علاوه بر شناخت بهتر الزامات، نیازها و امکانات، اعتماد شهروندان را جلب کنند تا زمینه برای ارتقای کیفیت زندگی فراهم شود [Saremi *et al.*, 2022]. درک ساکنان از کیفیت زندگی در شهرها به انتخاب مردم و همچنین دسترسی به خدمات، اختصاص زمان و ارتباط متقابل اجتماعی وابسته است که مردم از آن لذت می‌برند [Biagi *et al.*, 2018]. *فاریا* و همکاران به دنبال غلبه بر برخی از محدودیت‌های رایج در روش‌های ارزیابی فعلی و برای ایجاد یک سیستم ارزیابی آگاهانه‌تر، منسجم‌تر و شفاف‌تر، نقشه‌برداری شناختی و اندازه‌گیری جذابیت را باهم ترکیب کردند. کل فرآیند یک موضع سازنده را ایجاد می‌کند و دو عنصر عینی و ذهنی را در چارچوب تصمیم‌گیری دخیل می‌کند [Faria *et al.*, 2018].

از آنجاکه تحقیقات اندک و معدودی به بررسی کیفیت زندگی در شهر اردبیل پرداخته‌اند، ضروری است تحقیق سازمان‌یافته‌ای برای بررسی کیفیت زندگی در مناطق پنج‌گانه شهر اردبیل صورت گیرد تا خلاء موجود برای برنامه‌ریزان پر شود.

در دهه‌های اخیر رشد سریع جمعیت و مهاجرت در شهر اردبیل به عنوان مرکز استان موجب شده این شهر رشد شتاب‌زده‌ای را تجربه کند و مانند بسیاری از شهرهای ایران با مسایل و مشکلات اقتصادی، اجتماعی و زیست‌محیطی بسیاری روبه‌رو شود. در واقع، این توسعه متناسب با نیازها و ظرفیت‌های درونی صورت نگرفته است. شکل بیضوی شهر اردبیل به همراه عواملی همچون گسترش حاشیه‌نشینی، کمبود مسکن و زیرساخت‌های شهری و نبود برنامه‌ریزی درست و منطقی این شهر را در آینده‌ای نه چندان دور تبدیل به شهری خواهد کرد که حتی زیستن در آن با چالش‌ها و مشکلات عدیده‌ای مواجه خواهد بود. بنابراین برای خروج از این وضعیت نابسامان، به برنامه‌ریزی اصولی و راهبردی نیاز است. سنجش کیفیت زندگی در محلات شهر اردبیل با نگاهی آینده‌نگرانه می‌تواند به ارزیابی سیاست‌ها، رتبه‌بندی مکان‌ها، تدوین استراتژی‌های مدیریت و برنامه‌ریزی در شهر کمک کرده و درک و اولویت‌بندی مسایل اجتماع را برای برنامه‌ریزان و مدیران شهری تسهیل کند تا بتوان سطح کیفی زندگی شهروندان را ارتقاء داد. همچنین یافته‌های حاصل از بررسی کیفیت زندگی در محلات شهر اردبیل می‌تواند برای بازشناسی استراتژی‌های سیاسی قبلی و طراحی سیاست‌های برنامه‌ریزی آینده مورد استفاده قرار گیرد.

بنابراین به جرأت مـی‌تـوان گفـت سـنجش کیفیت زندگی در محلات شهر اردبیل جهت هدایت، کنتـرل و توسـعه پایـدار و تـأمین نیازهـای اساسـی شـهر از ضـرورت و اهمیت خاصی برخوردار است. بر این اساس در پژوهش حاضر شاخص‌های کیفیت زندگی در شهر اردبیل بررسی و ارزیابی شد. در واقع این بحث با هدف بررسی شاخص‌های کیفیت زندگی و طبقه‌بندی مناطق مختلف شهری از نظر برخورداری از این شاخص‌ها انجام شد.

روش‌شناسی

پژوهش حاضر بر اساس هدف کاربردی و از نظر روش توصیفی-تحلیلی بوده و در سال ۱۴۰۱ در شهر اردبیل و نواحی پنج‌گانه آن انجام شد. داده‌ها به دو صورت کتابخانه‌ای و میدانی جمع‌آوری شد. جامعه آماری پژوهش شامل کلیه ساکنان و شهروندان شهر اردبیل بود که حجم نمونه با استفاده از نمونه‌گیری تصادفی ساده و فرمول کوکران محاسبه شد.. حجم نمونه براساس فرمول کوکران با سطح اطمینان ۹۵% معادل ۳۸٤ نفر محاسبه شد و به روش تصادفی ساده نمونه‌گیری شد. برای اندازه-گیری شاخص‌های کیفیت زندگی شهری در محلات شهر اردبیل، از پرسش‌نامه‌ای با ۳۹ گویه در قالب طیف لیکرت و نه مؤلفه اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، کالبدی، سلامت، امنیت، حمل‌ونقل، آموزش و محیط زیست استفاده شد. برای بررسی روایی و پایایی پرسش‌نامه از روش آلفای کرونباخ استفاده شد. برای تحلیل داده‌ها از مدل کروسکال والیس، آزمون T و تحلیل عاملی اکتشافی بهره گرفته شد.

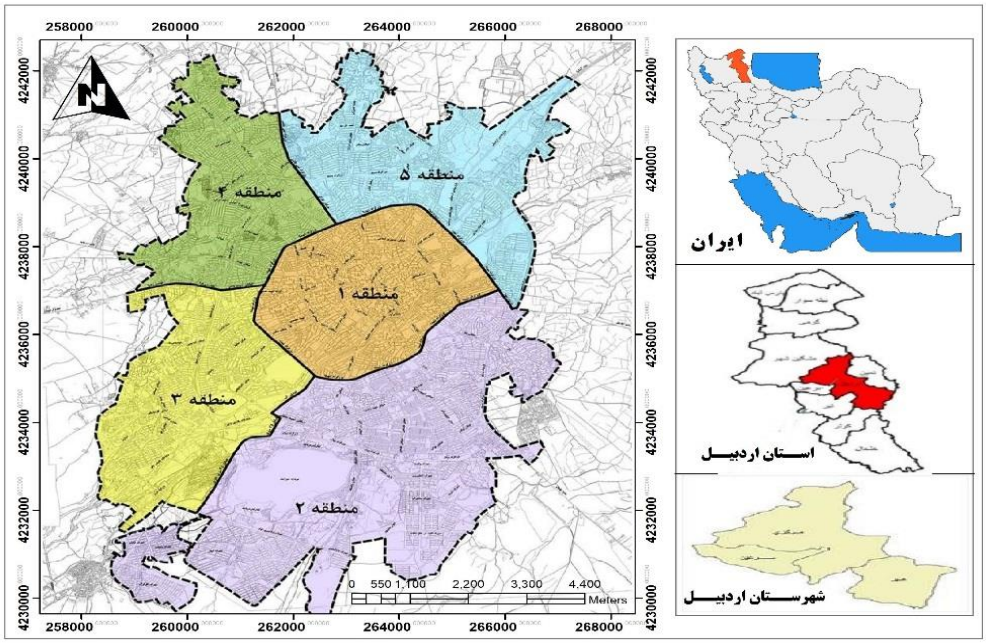

شکل ۱) موقعیت محدوده مورد مطالعه

یافته‌ها

برای بررسی پایایی مقیاس کیفیت زندگی شهری از همسانی درونی استفاده شد. همسانی درونی مقیاس و ابعاد آن از طریق ضریب آلفای کرونباخ تعیین شد. ضریب آلفای کرونباخ برای نمره کل کیفیت زندگی شهری برابر ۰/۹۳ و برای مؤلفه‌ها در دامنه ۰/۷۰ تا ۰/۷۵ بود. شاخص‌های کیفیت محیط زیست و اقتصادی با ضریب آلفای کرونباخ ۰/۷۵ بیشترین و شاخص‌های فرهنگی و حمل‌ونقل با ۰/۷۰ کمترین ضریب را دارا بودند. از مجموع ۳۸٤ نفر شهروند، ۱٦٦ نفر (۴۳/۲%) پاسخ‌دهندگان زن و ۲۱۸ نفر (۵٦/۸%) مرد و به لحاظ وضعیت تأهل، ۲۱۵ نفر (۵۵/۷%) متأهل و ۱٦۹ نفر (۴۳/۸%) مجرد بودند.

وضعیت مؤلفه اقتصادی کیفیت زندگی شهری

نتایج حاصل از آزمون کروسکال-والیس نشان داد که تفاوت میان مناطق پنج‌گانه شهر اردبیل از نظر میزان رضایت از فاصله میان فقیر و غنی در شهر و وضعیت اشتغال در سطح آلفا ۰/۰۵ معنی‌دار است. در شاخص وضعیت اشتغال منطقه ۴ با میانگین رتبه‌ای ۲۰۶/۵۷ و در شاخص میزان رضایت از فاصله میان فقیر و غنی منطقه یک با میانگین رتبه‌ای ۲۰۸/۸۰ وضعیت بهتری نسبت به سایر مناطق داشتند. بقیه شاخص‌های مورد مطالعه در این سطح آلفا تفاوت معنی‌داری با هم نشان ندادند (جدول ۱).

وضعیت مؤلفه اجتماعی کیفیت زندگی شهری

نتایج حاصل از تحلیل داده‌ها در بخش اجتماعی در سطح آلفا ۰/۰۵ نشان داد که مناطق پنج‌گانه شهر اردبیل از نظر شاخص‌های آگاهی از رخدادهای محله و میزان اعتماد به افراد با یکدیگر تفاوت معنی‌دار دارند. در شاخص آگاهی از رخدادهای محله، منطقه ۵ با میانگین رتبه‌ای ۲۲۵/۴۴ و در شاخص میزان اعتماد به افراد، منطقه یک با میانگین رتبه‌ای ۲۲۸/۳۲ وضعیت بهتری نسبت به سایر مناطق داشتند. بقیه شاخص‌های مورد مطالعه تفاوت معنی‌داری با هم نشان ندادند.

جدول۱) تفاوت مناطق پنج‌گانه شهر اردبیل از نظر مؤلفه اقتصادی کیفیت زندگی

شاخص	مناطق	میانگین رتبه‌ای	Kruskal Wallis H	Asymp.sig
رضایت از درآمد	یک	۲۰۱/۸۲	۳/۱۱۳	۰/۵۳۹
	دو	۱۸۲/۳٤		
	سه	۱۸۳/٦۸		
	چهار	۱۸۷/۲٦		
	پنج	۲۰۲/۳٦		
وضعیت اشتغال	یک	۱۹۹/۱۳	۹/۴۰۰	۰/۰٤۸
	دو	۱۷۸/۰۳		
	سه	۱٦۸/۷۷		
	چهار	۲۰٦/۵۷		
	پنج	۲۰۵/۱۲		
قدرت خرید	یک	۱۸۸/۱۱	۷/۰۰۹	۰/۱۳۵
	دو	۱۸۱/۱٤		
	سه	۱۸۳/٦۵		
	چهار	۱۸۵/۷۸		
	پنج	۲۱۸/۵۷		
رضایت از قیمت زمین و مسکن	یک	۱۹۷/۳٤	٤/۵۵۷	۰/۳۳٦
	دو	۱۸۸/۱۱		
	سه	۱۷۱/۸۹		
	چهار	۱۹۳/۸۷		
	پنج	۲۰٦/۳٦		
مایل به نوسازی و بازسازی با کمک دولتی	یک	۲۰۲/۲۱	۱/۹۳۱	۰/۷٤۸
	دو	۱۹۲/۳۹		
	سه	۱۸۱/۱۸		
	چهار	۱۸۵/۳۸		
	پنج	۱۹٦/٤۲		
رضایت از فاصله میان فقیر و غنی در شهر	یک	۲۰۸/۸۰	۹/۹۱۵	۰/۰٤۳
	دو	۱٦۷/۵۱		
	سه	۱۷۸/۰۹		
	چهار	۱۹۵/۲۵		
	پنج	۲۰۷/۸۱		

جدول۲) تفاوت مناطق پنج‌گانه شهر اردبیل از نظر مؤلفه اجتماعی کیفیت زندگی

شاخص	مناطق	میانگین رتبه‌ای	Kruskal Wallis H	Asymp.sig
رضایت نسبی از محله	یک	۱۹۹/۰۳	٦/۵۲٤	۰/۱٦۳
	دو	۱۷۲/٦٤		
	سه	۱۸٦/۹۹		
	چهار	۱۸٤/۹۹		
	پنج	۲۱۳/٦۱		
آگاهی از رخدادهای محله	یک	۱۸۷/٤۵	۱۳/۵۷۲	۰/۰۰۹
	دو	۱٦۳/٤۰		
	سه	۱۹٤/۱۳		
	چهار	۱۸٦/۵۹		
	پنج	۲۲۵/٤٤		
حس تعلق به محله	یک	۱۷٤/۹۷	٤/۱۹۳	۰/۳۸۱
	دو	۱۹۳/٤۲		
	سه	۱۹۱/۳۲		
	چهار	۱۸۸/۲۱		
	پنج	۲۰۹/۳٤		
میزان اعتماد به افراد	یک	۱۷۸/۸٤	۹/۵۰۹	۰/۰۵۰
	دو	۱۷۸/۸۲		
	سه	۱۸۱/۱۰		
	چهار	۱۹٦/۱٦		
	پنج	۲۲۲/۳۲		

وضعیت مؤلفه کالبدی و فرهنگی کیفیت زندگی شهری

نتایج حاصل از بخش فرهنگی و کالبدی نشان داد که مناطق پنج-گانه شهر اردبیل در شاخص‌های فرهنگی و در آلفا ۰/۰۵ تفاوت معنی‌داری با هم نداشتند. در مؤلفه کالبدی تنها در شاخص شرایط مربوط به واحد مسکونی (تعداد اتاق، تجهیزات و غیره) با هم متفاوت بودند. در این شاخص منطقه ۵ با میانگین رتبه‌ای ۲۱۹/۷۹ بهترین وضعیت را داشت.

جدول۳) تفاوت مناطق پنج‌گانه شهر اردبیل از نظر مؤلفه فرهنگی و کالبدی کیفیت زندگی

شاخص	مناطق	میانگین رتبه‌ای	Kruskal Wallis H	Asymp.sig
وجود اماکن مذهبی در سطح محله	یک	۱۹۷/۱۹	۲/٤٥٤	۰/٦٥۳
	دو	۱۸۸/٤۱		
	سه	۱۷۸/۷۰		
	چهار	۱۸۹/٦۸		
	پنج	۲۰۳/٥۳		
خدمات و امکانات ورزشی در محله	یک	۲۱۲/۱۳	٥/۸۷۰	۰/۲۰۹
	دو	۱۸۰/٥۱		
	سه	۱۷٥/٤۹		
	چهار	۱۸۹/٥۸		
	پنج	۱۹۹/۹۰		
چشم‌انداز شهری	یک	۱۹٥/۱٦	٥/۹٦۰	۰/۲۰۲
	دو	۱۸۱/۳۸		
	سه	۱۹۹/٤٦		
	چهار	۱۷۲/۱۲		
	پنج	۲۰۹/۰٥		
رضایت از فضای داخلی واحد مسکونی	یک	۲۱٥/٥٤	۷/۳۱۸	۰/۱۲۰
	دو	۱۷٦/۹۲		
	سه	۱۸۹/٥٦		
	چهار	۱۹۹/۱٦		
	پنج	۱۷٦/٥٤		
شرایط واحد مسکونی	یک	۱۹٥/۷۳	۹/٦٦۹	۰/۰٥۱
	دو	۱۷٦/٥٦		
	سه	۱۷۸/٥۳		
	چهار	۱۸٦/٦۹		
	پنج	۲۱۹/۷۹		

وضعیت مؤلفه سلامت کیفیت زندگی شهری

نتایج حاصل از پژوهش در بخش سلامت نشان داد که مناطق پنج-گانه شهر اردبیل در شاخص میزان رضایت از کیفیت خیابان‌ها و مسیرهای پیاده و میزان رضایت از هزینه‌های بهداشت و درمان با سطح معنی‌داری سطح آلفای کمتر ۰/۰۵% تفاوت معنی‌داری با هم دارند. در شاخص‌های یادشده منطقه ۵ با میانگین رتبه‌ای بالاتر بهترین وضعیت را داشت.

وضعیت مؤلفه امنیت کیفیت زندگی شهری

نتایج حاصل از آزمون در بخش امنیت نشان داد که مناطق پنج‌گانه شهر اردبیل در تمامی شاخص‌های امنیت با سطح معنی‌داری سطح آلفای کمتر از ۰/۰۵% تفاوت معنی‌داری باهم دارند. شاخص وضعیت نزاع و درگیری در محله و میزان رضایت از امنیت در ارتباط با بلایای طبیعی و وجود مکان‌های مخروبه و مناطق مستعد فعالیت‌های مجرمانه در محله با سطح معنی‌داری به ترتیب ۰/۰۰۳، ۰/۰۰۴ و ۰/۰۰۶ بیشترین تفاوت معنی‌دار را با هم داشتند. که منطقه یک و ۵ به‌ترتیب با میانگین رتبه‌ای بالاتر بهترین وضعیت را در شاخص‌های یادشده داشتند.

جدول٤) تفاوت مناطق پنج‌گانه شهر اردبیل از نظر مؤلفه سلامت کیفیت زندگی

شاخص	مناطق	میانگین رتبه‌ای	Kruskal Wallis H	Asymp.sig
میزان رضایت از کیفیت خیابان‌ها و مسیرهای پیاده	یک	۲۰٥/۲٥	۷/۸۱٥	۰/۰۹۹
	دو	۱۹۱/٥۷		
	سه	۱٦۷/٥۱		
	چهار	۱۸۳/٤۱		
	پنج	۲۰۹/۸٤		
رضایت از نحوه دسترسی و جانمایی مناسب سطل زباله	یک	۱۸۲/۱۸	۸/۹۰۰	۰/۹۲٦
	دو	۱۹۳/۸٦		
	سه	۱۹٦/۰۰		
	چهار	۱۸۹/۷۳		
	پنج	۱۹٥/٦۲		
رضایت از سلامت روحی خود در فضا و محیط شهری	یک	۱۹۹/۰٦	٦/٥۱٦	۰/۱٦٤
	دو	۱۷٤/۷٦		
	سه	۱۸۳/٤٤		
	چهار	۱۸٥/۷۰		
	پنج	۲۱٤/۳٥		
رضایت از سلامت جسمی خود در محیط شهری	یک	۲۰۰/٤۹	۳/۱۰٦	۰/٥٤۰
	دو	۱۸٥/۸۸		
	سه	۱۷٦/۷۰		
	چهار	۲۰۲/۹۱		
	پنج	۱۹۱/۷۲		
میزان رضایت از هزینه‌های بهداشت و درمان	یک	۲۰٤/٦۸	۱۱/۸۸۸	۰/۰۱۸
	دو	۱٦۱/۸۸		
	سه	۱۹۰/۰۱		
	چهار	۱۸٤/۱۱		
	پنج	۲۱٦/٥۱		

وضعیت مؤلفه حمل‌ونقل کیفیت زندگی شهری

نتایج حاصل از آزمون در بخش حمل‌ونقل نشان داد که تفاوت مناطق پنج‌گانه شهر اردبیل از نظر شاخص‌های امکانات حمل‌ونقل شهری و کیفیت پیاده‌روها برای عبور و مرور سالمندان و معلولان معنی‌دار بوده و بهترین وضعیت در هر دو شاخص مربوط به منطقه یک بود.

وضعیت مؤلفه آموزش کیفیت زندگی شهری

نتایج حاصل از آزمون کروسکال-والیس نشان داد که در بخش آموزش هر سه شاخص مورد بررسی تفاوت معنی‌داری با هم داشتند که بهترین وضعیت در شاخص‌ها به‌ترتیب مربوط به مناطق یک، ۵ و یک با میانگین رتبه‌ای ۲۱۷/۲۶، ۲۱٥/٥۳ و ۲۲۲/٦۸ بود.

جدول ۵) تفاوت مناطق پنج‌گانه شهر اردبیل از نظر مؤلفه امنیت کیفیت زندگی

شاخص	مناطق	میانگین رتبه‌ای	Kruskal Wallis H	Asymp.sig
حضور به‌موقع پلیس در سطح محله	یک	۲۱۰/۱۰	۱۰/۸۲۹	۰/۰۲۹
	دو	۱۸٤/۷۱		
	سه	۱۷۲/۳۸		
	چهار	۱۷٤/٦۷		
	پنج	۲۱۳/٦۰		
وجود مکان-های مخروبه و مناطق مستعد فعالیت‌های مجرمانه در محله	یک	۱۸۸/۲۰	۱٤/۲۷۲	۰/۰۰٦
	دو	۱٦۲/۲۷		
	سه	۱۸۵/٦٦		
	چهار	۱۹٦/۱۸		
	پنج	۲۲٤/۸۳		
امنیت در ساعات روشنایی روز	یک	۱۸۹/۱٤	۱۳/۱۲۲	۰/۰۱۱
	دو	۱٦۷/۵۹		
	سه	۱۷۵/۱۸		
	چهار	۲۰۳/۹۹		
	پنج	۲۲۱/٤۳		
امنیت در ساعات تاریکی شب	یک	۱۹۳/۸۲	۹/۲۱۳	۰/۰٤٤
	دو	۱۷۷/٦٦		
	سه	۱۷۳/٦۹		
	چهار	۱۹٤/۳۸		
	پنج	۲۱۷/۸٤		
وضعیت نزاع و درگیری در محله	یک	۲۲۱/۳۵	۱۵/۰۲۲	۰/۰۰۳
	دو	۱۵۸/۷۲		
	سه	۱۹٤/۱۸		
	چهار	۱۸۱/۱۳		
	پنج	۲۰۱/۹۵		
میزان رضایت از امنیت در بلایای طبیعی	یک	۲۲۳/۱٤	۱۵/٦۵۷	۰/۰۰٤
	دو	۱٦۸/۲۲		
	سه	۱۷٦/۰۲		
	چهار	۱۷۹/۳٤		
	پنج	۲۱۰/۷۳		
میزان رضایت از ایمنی در تصادفات خیابانی	یک	۲۲۱/۹۷	۱۲/۲۹۵	۰/۰۱۵
	دو	۱۷۳/۷٤		
	سه	۱۷۵/۳۱		
	چهار	۱۸۱/۰۳		
	پنج	۲۰۵/٤۹		

جدول٦) تفاوت مناطق پنج‌گانه شهر اردبیل از نظر مؤلفه حمل‌ونقل کیفیت زندگی

شاخص	مناطق	میانگین رتبه‌ای	Kruskal Wallis H	Asymp.sig
امکانات حمل‌ونقل شهری	یک	۲۰۸/٤۹	۱۳/۱۳۲	۰/۰۱۱
	دو	۱۵۸/٦۱		
	سه	۱۸۱/۸۲		
	چهار	۲۰۲/۷۱		
	پنج	۲۰۵/۸۱		
کیفیت پیاده‌روها برای عبور سالمندان و معلولان	یک	۲۱۳/۹۳	۱۲/۸۵۳	۰/۰۱۲
	دو	۱۸۸/۲٦		
	سه	۱۷٤/۱۱		
	چهار	۱٦۸/۵۹		
	پنج	۲۱۲/۵۵		
تراکم پیاده-روها هنگام عبور و مرور	یک	۲۰٦/۰٦	۲/۷٤۹	۰/٦۰۱
	دو	۱۷۹/۱۳		
	سه	۱۸۷/۷۹		
	چهار	۱۸۹/۹۵		
	پنج	۱۹٤/۵۸		

جدول ۷) تفاوت مناطق پنج‌گانه شهر اردبیل از نظر مؤلفه آموزش کیفیت زندگی

شاخص	مناطق	میانگین رتبه‌ای	Kruskal Wallis H	Asymp.sig
دسترسی به خدمات آموزش عمومی	یک	۲۱۷/۲٦	۱۲/۲۷۸	۰/۰۱۳
	دو	۱٦۸/۵۷		
	سه	۱۷۲/۰۲		
	چهار	۱۹۰/٦٦		
	پنج	۲۰۹/۰۱		
دسترسی آسان به مدارس و محیط آموزشی	یک	۲۰۳/۹۹	۹/۵۱۲	۰/۰٤۵
	دو	۱۷۳/۲٦		
	سه	۱۷۹/۸۸		
	چهار	۱۸٤/٦۹		
	پنج	۲۱۵/۵۳		
گستردگی و میزان خدمات آموزشی سطح محله	یک	۲۲۲/٦۸	۱۱/۸۷۹	۰/۰۱۸
	دو	۱٦٦/۷٦		
	سه	۱۷۹/۵۸		
	چهار	۱۹۱/۸۲		
	پنج	۱۹٦/۷٤		

وضعیت مؤلفه محیط زیست کیفیت زندگی شهری

در بخش محیط زیست شاخص‌های آلودگی صوتی اتومبیل‌ها و وجود مراکز جمع‌آوری زباله قابل بازیافت تفاوت معنی‌داری با هم داشتند که بهترین وضعیت در شاخص‌ها به‌ترتیب مربوط به مناطق یک و ۵ با میانگین رتبه‌ای ۲۲۳/۵۴ و ۲۱۸/۹۷ بود. در بقیه شاخص‌ها اختلاف معنی‌دار مشاهده نشد.

جدول ۸) تفاوت مناطق پنج‌گانه شهر اردبیل از نظر مؤلفه محیط زیست کیفیت زندگی

شاخص	مناطق	میانگین رتبه‌ای	Kruskal Wallis H	Asymp.sig
آلودگی صوتی اتومبیل‌ها	یک	۲۲۳/۵٤	۱۱/۲٦۱	۰/۰۲٤
	دو	۱۷۰/۹۷		
	سه	۱۸۱/٦۳		
	چهار	۱۸٤/٦۹		
	پنج	۱۹٦/۷۳		
کیفیت نحوه دفع فاضلاب شهری	یک	۲۰۹/٦۸	۴/۷۳۴	۰/۳۱٦
	دو	۱۸٤/۲۷		
	سه	۱۷۷/۲۱		
	چهار	۱۹۲/٦٤		
	پنج	۱۹۳/۸۵		
کیفیت جمع‌آوری زباله	یک	۲۰۷/۱۱	۷/۳٤۸	۰/۱۱۹
	دو	۱۸۵/۵۷		
	سه	۱٦۷/۹۹		
	چهار	۱۹۰/۷۲		
	پنج	۲۰٦/۲٤		
نظافت خیابان‌ها شهری و مکان‌های عمومی	یک	۲۰۳/۷۷	۵/۵۸۷	۰/۲۳۲
	دو	۱۹٤/۱۹		
	سه	٦۸۸/۰۵		
	چهار	۱۹۰/٦۵		
	پنج	۲۰۱/۰۲		
درختکاری در سطح شهر	یک	۲۱۳/۸۵	۵/٤۱۰	۰/۲٤۸
	دو	۱۷۹/۵۲		
	سه	۱۸۰/۵۰		
	چهار	۱۹۰/۰۱		
	پنج	۱۹۳/۷۳		
وجود مراکز جمع‌آوری زباله قابل بازیافت	یک	۱۹٦/٤۵	۱۳/٦۲۰	۰/۰۰۹
	دو	۱٦٤/۱۵		
	سه	۱۷۷/۱۲		
	چهار	۲۰۰/٦٤		
	پنج	۲۱۸/۹۷		

وضعیت شاخص‌های نه‌گانه کیفیت زندگی شهری مناطق پنج‌گانه شهر اردبیل

نتایج حاصل از آزمون کروسکال-والیس در جدول ۹ نشان داد که در سطح آلفای ۰/۰۵، مناطق پنج‌گانه شهر اردبیل با یکدیگر متفاوت بودند. در شاخص‌های اقتصادی، اجتماعی، سلامت و بهداشت و امنیت و ایمنی منطقه ۲ از وضعیت بهتری نسبت به سایر مناطق برخوردار بود در حالیکه در شاخص‌های فرهنگی، حمل‌ونقل و کیفیت محیط زیست منطقه ۵ وضعیت بهتری نسبت به سایرین داشت.

جدول ۹) تفاوت مناطق پنج‌گانه شهر اردبیل از نظر شاخص‌های کیفیت زندگی شهری

شاخص	مناطق	میانگین رتبه‌ای	Kruskal Wallis H	Asymp.sig
اقتصادی	۱	۱۷۶/۳۶	۹/۷۵۸	۰/۰۵
	۲	۲۱۳/۳٤		
	۳	۱٦۷/۰۳		
	٤	۱۹٤/۲۳		
	۵	۲۰۶/۵۷		
اجتماعی	۱	۱٦۸/۲۲	۱٦/۵۱۲	۰/۰۲
	۲	۲۳۵/۱۰		
	۳	۱۸۵/۰٤		
	٤	۱۸۵/۷٦		
	۵	۱۸۲/۸۹		
فرهنگی	۱	۱۷۷/۵۵	۸/٦۲۳	۰/۰۵
	۲	۲۰۸/۱۵		
	۳	۱۷۱/٦٤		
	٤	۱۸۷/٤۰		
	۵	۲۱۲/۸۰		
کالبدی	۱	۱۷۳/۵٤	۵/۹٤٤	۰/۲۰
	۲	۲۰۷/۲۵		
	۳	۱۸۹/۹۵		
	٤	۱۸۰/۰۲		
	۵	۲۰٦/۵٦		
سلامت و بهداشت	۱	۱۷٦/۰۳	۱۰/۸۱۳	۰/۰۰۱
	۲	۲۲۲/۲٤		
	۳	۱۷۳/۰٤		
	٤	۱۸۳/٦۰		
	۵	۲۰۲/٤۳		
امنیت و ایمنی	۱	۱۵۵/۳٦	۲۷/٤٤۸	۰/۰۰۱
	۲	۲۳۱/۸۷		
	۳	۱٦۷/۱٦		
	٤	۱۸۳/۷۲		
	۵	۲۱۹/۱۸		
حمل‌ونقل	۱	۱٦٦/۰۸	۱۵/۱۳٤	۰/۰۰۵
	۲	۲۱۲/۸۱		
	۳	۱۷٦/۱۹		
	٤	۱۸۰/٦۱		
	۵	۲۲۱/۷۲		
آموزش	۱	۱٦۱/۲۲	۱۹/۱۷۷	۰/۰۰۱
	۲	۲۱٤/۸۸		
	۳	۱۷۰/۱٤		
	٤	۱۸٦/۹۳		
	۵	۲۲٤/۳۰		
کیفیت محیط زیست	۱	۱۷۱/۰۵	۱۵/۳٤۷	۰/۰۰۵
	۲	۲۰۸/۰۵		
	۳	۱٦٦/۸۷		
	٤	۱۸٦/۸٦		
	۵	۲۲٤/۷۸		

میانگین، انحراف استاندارد و مقدار T شاخص‌های کیفیت زندگی شهری

نتایج حاصل از میانگین، انحراف استاندارد و مقدار T، شاخص‌های کیفیت زندگی شهری اردبیل را در سطح سیگما ۰/۰۰۱ و درجه آزادی ۳۸۱ نشان داد که شاخص ایمنی و امنیت به همراه شاخص اقتصادی در وضعیت مطلوب و شاخص‌های فرهنگی، حمل‌ونقل، کالبدی، آموزش و اجتماعی وضعیت نامطلوبی از نظر کیفیت زندگی شهری دارند.

درنهایت وضعیت شاخص‌های مورد مطالعه در مناطق پنج‌گانه مورد بررسی قرار گرفت که نتایج در جدول ۱۱ نشان داده شده است.

جدول ۱۰) میانگین، انحراف استاندارد و مقدار T شاخص‌های کیفیت زندگی شهری

مؤلفه‌ها	میانگین	انحراف استاندارد	مقدار T
اقتصادی	۱۲/۲۲	٤/۵۲	۵۲/۷٦
اجتماعی	۸/۸۷	۳/۱۵	۵٤/۹۰
فرهنگی	٤/۵۱	۱/۹۵	٤۵/۱۳
کالبدی	٦/۳٦	۲/۳٤	۵۳/۱۷
سلامت و بهداشت	۱۱/۵۹	٤/٤۱	۵۱/۳۱
امنیت و ایمنی	۱۵/۳۹	۵/۲۱	۵۷/٦٦
حمل‌ونقل	۵/۸۷	۲/٤۳	٤۷/۱۱
آموزش	٦/٦٤	۲/٦۷	٤۸/۵۹
کیفیت محیط زیست	۱۱/۸۷	٤/٤۷	۵۱/۸٦

جدول ۱۱) میانگین رضایت از شاخص‌های کیفیت زندگی

شاخص	مناطق پنج‌گانه اردبیل					کل
	منطقه ۱	منطقه ۲	منطقه ۳	منطقه ۴	منطقه ۵	
اقتصادی	۱۲/۵۸	۱۱/٦۱	۱۱/۲۹	۱۲/۳۲	۱۳/۳۲	۱۲/۲۲
اجتماعی	۸/۵۰	۸/۱٤	۸/۷۵	۸/۷۹	۱۰/۱٦	۸/۸۷
فرهنگی	٤/۸۳	٤/۳٤	٤/۱۸	٤/٤٦	٤/۷۵	٤/۵۱
کالبدی	٦/۵۵	۵/۹۱	٦/۳٦	٦/۲۵	٦/۷۵	٦/۳۷
سلامت و بهداشت	۱۱/۸٦	۱۰/۹۷	۱۱/۰٦	۱۱/۵۹	۱۲/۵۱	۱۱/٦۰
امنیت و ایمنی	۱٦/۳٦	۱۳/۷٦	۱٤/۳۵	۱۵/۰۸	۱۷/۳۹	۱۵/۳۹
حمل‌ونقل	٦/٤۱	۵/۳۲	۵/۵۲	۵/۸۲	٦/۳٤	۵/۸۸
آموزش	۷/۳۷	۵/۸۷	٦/۲۵	٦/۵۳	۷/۲۲	٦/٦۵
کیفیت محیط زیست	۱۲/۸۲	۱۰/۹۹	۱۰/۸۳	۱۱/۸۹	۱۲/۸٤	۱۱/۸۷
کل	۹/۷۰	۸/۵۵	۸/۷۳	۹/۱۹	۱٤/۱۰	۹/۲٦

تحلیل عاملی اکتشافی

نتایج حاصل از تحلیل عاملی اکتشافی نشان داد، ۹ عامل مجموعاً ۵۵/٤۷٦% از واریانس کل را تبیین می‌کنند. در این تحلیل معلوم شد که عامل اول (اقتصادی) ۲۹/۳۰% از واریانس مشترک، عامل دوم (اجتماعی) ۵/۹۳۱%، عامل سوم (فرهنگی) ۳/٤٦۱%، عامل چهارم (کالبدی) ۳/۱۲٤%، عامل پنجم (سلامت و بهداشت) ۳/۰۲۸%، عامل ششم (امنیت) ۲/۸۱٦%، عامل هفتم (حمل‌ونقل) ۲/٦۸٦%، عامل هشتم (آموزش) ۲/۵۸۹% و عامل نهم (محیط) ۲/۵۳۵% از واریانس مشترک را تبیین می‌کند (جدول ۱۲).

جدول ۱۲) بار عاملی سوالات پرسش‌نامه کیفیت زندگی شهری

مؤلفه	شاخص	رعاملی
اقتصادی	رضایت از درآمد	۰/۶۸
	وضعیت اشتغال	۰/۶۰
	قدرت خرید	۰/۵۲
	رضایت از قیمت زمین و مسکن	۰/۵۲
	میزان تمایل به نوسازی و بازسازی در صورت کمک‌های دولتی	۰/۵۹
	میزان رضایت از فاصله میان فقیر و غنی در شهر	۰/۵۹
اجتماعی	رضایت نسبی از محله	۰/۵۲
	آگاهی از رخدادهای محله	۰/۴۵
	حس تعلق به محله	۰/۴۵
	میزان اعتماد به افراد	۰/۵۵
فرهنگی	وجود اماکن مذهبی (مسجد و حسینیه و غیره) در سطح محله	۰/۴۲
	خدمات و امکانات ورزشی (سوله، چمن‌های ورزشی و غیره) در محله	۰/۵۶
کالبدی	رضایت از فضای داخلی واحد مسکونی	۰/۴۶
	شرایط مربوط به واحد مسکونی (تعداد اتاق، تجهیزات و غیره)	۰/۴۶
	چشم‌انداز شهری	۰/۳۸
سلامت	میزان رضایت از کیفیت خیابان‌ها و مسیرهای پیاده	۰/۶۷
	رضایت از نحوه دسترسی و جانمایی مناسب سطل زباله	۰/۵۸
	رضایت از سلامت روحی خود در فضا و محیط شهری	۰/۵۶
	رضایت از سلامت جسمی خود در محیط شهری	۰/۵۵
	میزان رضایت از هزینه‌های بهداشت و درمان	۰/۵۸
امنیت	حضور به‌موقع پلیس در سطح محله	۰/۶۰
	وجود مکان‌های مخروبه و مناطق مستعد فعالیت‌های مجرمانه در محله	۰/۵۰
	امنیت در ساعات روشنایی روز	۰/۵۵
	امنیت در ساعات تاریکی شب	۰/۴۷
	وضعیت نزاع و درگیری در محله	۰/۵۴
	میزان رضایت از امنیت در ارتباط با بلایای طبیعی	۰/۵۵
	میزان رضایت از ایمنی در ارتباط با تصادفات خیابانی	۰/۵۰
حمل‌ونقل	امکانات حمل‌ونقل شهری	۰/۴۶
	کیفیت پیاده‌روها برای عبور و مرور سالمندان و معلولان	۰/۵۱
	تراکم پیاده‌روها هنگام عبور و مرور	۰/۴۶
آموزش	دسترسی به خدمات آموزش عمومی (کتابخانه و غیره)	۰/۵۹
	دسترسی آسان و به‌موقع کودکان و نوجوانان و به مدارس و محیط آموزشی	۰/۵۷
	گستردگی و میزان خدمات آموزشی موجود در سطح محله	۰/۶۳
محیط	گستردگی و میزان خدمات آموزشی موجود در سطح محله	۰/۵۴
	آلودگی صوتی اتومبیل‌ها و ماشین‌ها	۰/۶۳
	کیفیت دفع فاضلاب شهری	۰/۶۱
	کیفیت جمع‌آوری زباله	۰/۵۸
	نظافت خیابان‌ها و فضاهای شهری و مکان‌های عمومی	۰/۵۲
	درختکاری در سطح شهر	۰/۶۰
	وجود مراکز جمع‌آوری زباله قابل بازیافت	۰/۶۰

بحث

هدف این پژوهش سنجش شاخص‌های کیفیت زندگی شهری در مناطق پنج‌گانه شهر اردبیل بود. نتایج پژوهش حاضر حاکی از وجود تفاوت در برخورداری مناطق مختلف شهر اردبیل از شاخص‌های کیفیت زندگی و تفاوت معنی‌دار این مناطق در بهره‌مندی از این شاخص‌ها بود. به طور مشابهی، نتایج پژوهش‌های *محمدی*، *شاهین*، *قادری* و همکاران، *شاطریان* و همکاران و *مؤذنی* و *علیزاده-اقدم* بر وجود تفاوت‌ها در برخورداری فضای شهر از شاخص‌های کیفیت زندگی اشاره داشته‌اند [Mohamadi, 2021; Shahin, 2022; Ghaderi *et al*., 2021; Shatrian *et al*., 2020; Moazen & Alizadeh Aghadam, 2012]. علاوه بر این‌ها، *قدیری* و همکاران، *سلیمی‌راد* و همکاران، *بریاجی* و همکاران، *نظم‌فر* و محمدی و *حسنی‌نژاد* و همکاران بر وجود تفاوت میان مناطق شهری در بهره‌مندی از شاخص‌های کیفیت زندگی در سطح یک شهر تأکید کرده‌اند [Ghaderi *et al*., 2021; Salimirad *et al*., 2012; Beriaji *et al*., 2018; Nazmfar & Mohammadi, 2017; Hasani Nejad *et al*., 2016].

وضعیت نامطلوب شاخص‌های کیفیت زندگی گویای چالشی جدی برای مدیریت شهری در راستای پیاده‌سازی حکمروایی خوب و تحقق توسعه پایدار شهری است. حکمروایی شهری یعنی اثرگذاری همه ارکان اثرگذار شهری بر مدیریت شهر با تمام سازوکارهایی که به سوی تعالی شهر و شهروندی حرکت کند، نه اینکه عرصه‌های عمومی و خصوصی کنار گذاشته شوند و فقط عرصه حکومتی اختیاردار آنها باشد. منشأ قدرت و مشروعیت در حکمروایی شهری، تمام شهروندان و حضور آن‌ها در همه صحنه‌ها و ارکان جامعه مدنی است. چنانکه *متیسیا* و *یاریم* بر حکمروایی خوب شهری با تأکید بر نقش شهروندان اشاره کرده‌اند [Mutisya & Yarime, 2014].

با توجه به اهمیت بحث ایجاد شهر پایدار که یکی از مؤلفه‌های مهم آن ارتقای کیفیت زندگی در مناطق شهری است، مدیران و متولیان امور شهری اردبیل می‌توانند با بهبود وضعیت شاخص‌های اجتماعی، آموزشی، کالبدی، حمل‌ونقل و فرهنگی به ارتقاء سطح کیفیت زندگی در مناطق شهر اردبیل کمک کنند. اینجا پیشنهاداتی در راستای نتایج پژوهش ارایه می‌گردد:

- ایجاد تمهیداتی برای افزایش کیفیت خدمات بهداشتی و ایمنی و امنیت به منظور افزایش کیفیت زندگی شهروندان در محلات پیرامونی.
- ارتقاء درآمد و ایجاد امنیت شغلی، به عنوان یکی از فاکتورهای مهم در کیفیت زندگی در مناطق ۲، ۳ و ٤ شهر اردبیل.
- تعیین برنامه زمانی کوتاه‌مدت و بلندمدت به منظور بهبود کیفیت زندگی ساکنان و اتخاذ اقدامات لازم برای رسیدن به اهداف موردنظر.
- تقویت و تجهیز سیستم حمل‌ونقل عمومی.

نتیجه‌گیری

شاخص‌های کیفیت زندگی در مناطق پنج‌گانه شهر اردبیل در وضعیت مطلوبی قرار ندارند و این امر سبب کاهش کیفیت زندگی شده و مقدمات نارضایتی شهروندان را فراهم کرده است. توزیع ناعادلانه امکانات و خدمات شهری، عدم وجود استانداردهای کاربری شهری در سطح مناطق و نارسایی در شاخص‌های کیفیت زندگی به‌ویژه در شاخص‌های اجتماعی، آموزشی، کالبدی، حمل‌و نقل و فرهنگی نارضایتی شهروندان را فراهم نموده است.

تشکر و قدردانی: از تمامی پرسنل شهرداری اردبیل در بخش آمار و اطلاعات سپاسگزاری می‌کنیم.

تاییدیه اخلاقی: موردی از سوی نویسندگان گزارش نشده است.

تعارض منافع: هیچگونه تعارض منافعی وجود ندارد.

سهم نویسندگان: حمید لطف اللهیان (نویسنده اول)، پژوهشگر اصلی (۵۰%)؛ عطا غفاری (نویسنده دوم)، پژوهشگر کمکی (۳۵%)؛ محمدحسن یزدانی (نویسنده سوم)، پژوهشگر کمکی (۱۵%)

منابع مالی: منابع مالی این پژوهش از هزینه‌های شخصی تامین شده است.

منابع

- Badri SA, Gharanjik M (2014). The relation between ethnic-cultural characteristics and subjective indicators of quality of life case study: South Jabarby rural district, Torkman County. Housing and Rural Environment. 33(146):43-58. [Persian]
- Bandarabad A, Ahmadinezhad F (2014). Assessment of quality of life with emphasis on the principles of habitable cities in the region 22 of Tehran. Research and Urban Planning. 5(16):55-74. [Persian]
- Bastanian Shahgoli M, Panahi A, Abdollahzadeh Taraf A (2018). Evaluating the indicators of urban life quality in old and new textures of Tabriz (case study: Koch-e Bagh and Marzdaran). Journal of Sociology Studies. 11(39):73-89. [Persian]
- Beriaji F, Hataminejad H, Iqbali N (2018). Spatial inequalities and its effect on the quality of urban life (case study: Districts 1 and 19 of Tehran. New Attitudes in Human Geography. 11(3):1-23. [Persian]
- Biagi B, Ladu MG, Meleddu M (2018). Urban quality of life and capabilities: An experimental study. Ecological Economics. 150:137-152.
- Fanni Z, Heydari S, Aghaei P (2015). The evaluation of urban life quality, with emphasis on gender, case Study: Ghorveh City. Journal of Urban Ecology Researches. 6(12):65-78. [Persian]
- Faraji A, Azimi A (2017). Satisfaction measurement of quality of life in informal settlements, case study: Bojnourd. Journal of Urban Ecology Researches. 8(16):89-100. [Persian]
- Faria PA, Ferreira FA, Jalali MS, Bento P, António NJ (2018). Combining cognitive mapping and MCDA for improving quality of life in urban areas. Cities. 78:116-127.
- Ghadiri M, Hekmatnia H, Seifollahi M (2021). Analyzing the quality of life indicators in urban neighborhoods case study: Koh-Banan City. Human Geography Research Quarterly. 53(2):409-426. [Persian]
- Ghalibaf MB, Roustaie M, Ramzanzadeh Lasboyee M, Taheri MR (2011). Assessment urban quality of life (case study: Yaftabad). Geography. 9(31):33-53. [Persian]

Evaluating life quality in urban areas using ISM, FAHP, WASPAS techniques (case study: Qom City). Physical Social Planning. 5(2):26-46. [Persian]
- Salari Sardari F, Heydari Moghadam M, Sobhani N, Arefi A (2013). Investigating the components of life quality in urban spaces (case study: Lamard City). Journal of Urban Landscape Research. 1(2):53-91. [Persian]
- Saremi M, Arbabi Sabzevari A, Adibi Saedi Nezhad F (2022). Promotion strategy of the quality of life in city development strategies a case study of Borujerd City. Geographical Researches. 37(4):367-376. [Persian]
- Serag El Din H, Shalaby A, Elsayed Farouh H, Elariane S (2013). Principles of urban quality of life for a neighborhood. Housing and Building National Research Center Journal. 9(1):86-92.
- Salimirad S, Karimian Bostani M, Anvari M (2012). Evaluation and analysis of quality of life components in urban areas (case study: Zahedan City). Quarterly Journal of Geography and Regional Planning. 12(1):255-267. [Persian]
Link: Not Found
- Shahin S (2022). Assessing the urban quality of life (case study: Manzareh town of Khomeini Shahr). Journal of Geography and Environmental Studies. 10(40):101-122. [Persian]
- Shamaei A, Shahsavar A (2017). Assessment the quality of life in new towns (case study: New town of Parand). Quarterly Geographical Journal of Territory. 14(54):1-15. [Persian]
- Shaterian M, Heidary Sorshjani R, Falahat F (2020). Evaluation of quality of life indexes with approach healthy city (case study: worn fabric of Kashan City). Urban Social Geography. 7(1):65-80. [Persian].
- Soleymani M, Mansourian H, Barati Z (2012). The evaluation of quality of life in transitional neighborhood (case study: Darvazeh Shamiran District No. 12, Tehran). Journal of Geography. 11(38):51-75. [Persian]
https://www.sid.ir/paper/150451/en
- Velibeyoglu H (2014). Assessing subjective quality of urban life at neighborhood scale [dissertation]. Izmir: İzmir Institute of Technology.
- Veysi Nab B, Babaei F (2018). Determining satisfaction with the quality of life in urban distressed areas and evaluating its relationship with social trust (case study of Jajyn Neighborhood Ardabil). Quarterly Geographical Journal of Territory. 15(57):123-141. [Persian].
- Wann-Ming W (2019). Constructing urban dynamic transportation planning strategies for improving quality of life and urban sustainability under emerging growth management principles. Sustainable Cities and Society. 44:275-290.
- Zarabi A, Rakhshaninasab H, SargolzaeiJavan T (2017). Spatial analysis of the indices of life quality in the surrounding neighborhoods of Zahedan City using VIKOR decision-making Model. Spatial Planning. 6(4):45-64. [Persian].
- Zarrabi A, Razmpori A, Alizadehasl J, Nouri M (2014). Measuring and evaluating the quality of Life Index in Medium Cities (case study: Yasuj City). Spatial Planning. 4(3):15-36. [Persian]
- Ghorbani Z, Khakpoor B, Mafi E (2013). Analysis of the spatial distribution of the quality of life in the Chalus City. Research and Urban Planning. 4(13):1-18. [Persian]
- Hosseini SH, Bagherian K (2015). An analysis on constituent component of quality of life in Nowshahr. 7(27):55-78. [Persian]
- Hasani Nejad A, Mosayebi S, Hasani Nejad A (2016). Assessing the quality of life indicators in urban neighborhoods (case study: Haji Abad, Fars). Journal of Geography and Regional Development. 14(1):165-184. [Persian]
- Karkehabadi Z (2017). Comparative comparison of urbanism quality according to enviromental index (case study: Semnan worn out and new urban textures). Quarterly of Geography & Regional Planning. 6(25):33-48. [Persian]
- Ghaderi P, Karimian Bostani M, Hafez Reza Zadeh M (2021). Spatial distribution analysis of the combined indicators of the urban life quality (case study: Chabahar city). Journal of New Attitudes in Human Geography. 13(2):211-231. [Persian]
- Marans RW (2015). Quality of urban life & environmental sustainability studies: Future linkage opportunities. Habitat International. 45(1):47-52.
- Marsousi N, Farhudi RA, Lajevardi A (2016). The cultural and social quality of life in Iran's cities. Journal of Urban Ecology Researches. 6(12):79-94. [Persian]
- Mojtaba Zadeh Khanghahi H, Azadi Z (2015). Urban management in improve the quality of life (case study: 7 area of Tehran). Quarterly Geography & Regional Planning. 5(18):137-149. [Persian]
- Mohamadi P (2021). The study of physical, social and economic index effect on quality of life on the level of satisfaction of Shahrekord citizens. Journal of Geography and Planning. 25(76):249-259. [Persian]
- Moazen A, Alizadeh Aghdam MB (2012). Urban quality of life, a model for assessing and ranking Iran's provinces, using cluster analysis. Iranian Journal of Sociology. 13(3):149-174. [Persian]
- Mutisya E, Yarime M (2014). Moving towards urban sustainability in Kenya: A framework for integration of environment economic social and governance dimensions. Sustainability Science. 9(2):205-215.
- Musa HD, Yacob MR, Abdullah AM, Ishak MY (2015). Delphi method of developing environmental well-being indicators for the evaluation of urban sustainability in Malaysia. Procedia Environmental Sciences. 30:244-249.
- Nazmfar H, Mohammadi C (2017). Evaluate the quality of urban life in eleven localities in the Region 2 City of Ardabil. Quarterly Journal of Environmental Based Territorial Planning. 10(36):69-92. [Persian]
- Pacione M (2003). Urban environmental quality and human wellbeing–a social geographical perespective. Landscape and Urban Planning. 65(1-2):19-30.
- Rajabi Amirabad R, Rahmani B, Shams M, Malek Hosseini A (2018). A comparative study of the quality of life in the objective dimension of Imamzadeh and Rajaei neighborhoods of Malair city. New Perspectives in Human Geography. 11(2):401-414. [Persian]
- Rezaeenoor J, Hatami A, Talesh Kazemi A (2018).